

■ Кінакрокі

НА ЧЫМ ТРЫМАЕЦЦА «ТУМ-ПАБІ-ДУМ»?

Новая карціна «Беларусьфільма» выйшла ў пракат

У беларускай кінасферы гэта ўжо амаль мейнстрым — абмяркоўваць, як так сталася, што прафесійны рэжысёр Вячаслаў Нікіфараў доўгі час, вымушана альбо не — невядома, працаваў і здымаў у Расіі. Цяпер майстар вярнуўся, заняў пасаду мастацкага кіраўніка «Беларусьфільма», на здымачнай пляцоўцы адсвяткаваў сваё 75-годдзе і нарэшце стварыў кіно ў Беларусі, на нацыянальнай кінастудыі. Гэтым кіно стала карціна з дзівакаватай назвай «Тум-пабі-дум» пра выхаванца дзіцячага дома Сан Саньча, які хоча самастойна знайсці сабе сям'ю і запісае кароткае відэа, дзе прадстаўляе сябе і запрашае патэнцыйных бацькоў да перамоў. Фільм, што мяркуецца для сямейнага прагляду, выйшаў у пракат 25 студзеня, і пасля сеанса нам падалося, што «Беларусьфільм» зноў выпускае свой прадукт, быццам вымушаны яго выпускаць.

Гісторыя самой карціны не такая «казачная», як складнае крочанне да хэпі-энду ў яе сюжэце. З інтэрв'ю са спадаром Нікіфаравым, якое «Звязда» апублікавала 13 студзеня, вынікае, што фільм «Тум-пабі-дум» пачалі здымаць, каб прымеркаваць яго да заканчэння шматгадовай рэканструкцыі кінастудыі (гэта здарылася ў лістападзе мінулага года). Рэжысёр згадаў прапушчаны падрыхтоўчы перыяд, недастатковы прафесіяналізм супрацоўнікаў, сціслыя тэрміны. Магчыма, неспрыяльныя спадарожнікі творчага працэсу было яшчэ больш. Тэма ж перыпетыі, толькі да хэпі-энду яны прывялі сумнеўнага.

Атрымалася тое, што атрымалася, — не да канца выразная гісторыя, затое з цікавым галоўным героем, без долі інтрыгі, затое з прыгожымі планамі Мінска, з надуманымі эмацыянальнымі ўспышкамі, затое з добрым канцом.

Сан Саньч, якога сыграў Арцём Венгеровіч з Адэсы, — незвычайны хлопчык. Ён рашучы, адукаваны, ведае некалькі моў, упэўнена сябе паводзіць, клопаціцца пра сваю падапечную Алеску, добра арыентаецца ў дарослым свеце. У гэты ж час мы знаёмімся з жанчынай — яе іграе Валерыя Арланава, — што пасля страты сям'і ў аўтакатастрофе задалася мэтай знайсці дзіцячыню, адзін у адзін падобную да яе дачкі. І ёсць яе адвакат Казановіч — гэтую ролю выканаў Павел Харланчук, — які бачыць апублікаванае відэа Сан Саньча і прапануе хлопцу здзелку. У выніку галоўны герой, разам з ужо сваім адвакатам Казановічам, імкнецца звесці Алеску з гераніяй Арланавай і ў гэты ж час сустракаецца з кандыдатамі на бацькоўства, сярод якіх звычайныя сем'і, алігарх і італьянцы.

Па ўсім відаць, сюжэт не мае прэтэнзій на сур'ёзныя тэмы ці шматзначныя падтэксты — ад пачатку «Тум-пабі-дум» павінен быў стаць прастай гісторыяй, у якой сіроцтва, асабістая трагедыя, генерацыя легкадумных мужчын не могуць успрымаць у праблемным ці маральным кантэксце, а толькі служаць драматычнай забаўляльнай фільма. Імпэты аўтараў зразумець можна: карціна і праўда атрымалася глядацкай, толькі апроч гэтага яшчэ ненатуральнай, беспадстаўнай і нават фальшывай.

На жаль, з гэтых прычын паглыбіцца ў фільм, як у нейкі паралельны свет, а значыць прасякнуцца гісторыяй, не атрымліваецца. Нібыта драматычныя па-

дзеі насамрэч не выклікаюць належных эмоцый: ні ад дзіўчынкі, якую прыёмныя бацькі вяртаюць у дзіцячы дом з-за яе хваробы, ні ад жанчыны, што страціла сям'ю, ні ад мастака, які раптам разумее, што ў яго ёсць сын, — ад няпростых, калі пачуць іх у рэальнасці, гісторый тут сэрца не сціскаецца.

Па-першае, таму, што сюжэт з яго шаблонамі, рамантычнымі героямі, прадказальнасцю, найгранымі інтанацыямі, занадта казачным дзіцячым домам і шчаслівым акружэннем галоўнага героя, дзе ўсё спрыяе крочанню да шчаслівай канцоўкі, не выклікае даверу. Пры тым што ён цалкам рэалістыч-

ны, у сэнсе сучасны, праз добра знаёмыя прыёмы і сюжэтныя павароты цяжка успрымаць карціну ўсур'ёз. Тым больш што глядзець яе прыходзіцца з вялікімі дапушчэннямі: закаханы ў геранію Арланавай мужчына ненатуральна рамантычна аказваецца расчараваным у сабе мастаком, што малое партрэты на вуліцы; а сама геранія, канешне, любіць высокае мастацтва — оперу, асабліва Вердзі (у эпізодзе мільгае рэальная «Травіята», пастаўленая латвійцам Андрэйсам Жагарсам у Вялікім тэатры оперы і балета); у Сан Саньча ў дзіцячым доме ёсць тыповы, дарослы і мудры, сябар, а сам ён свабодна ходзіць па горадзе і займаецца сваімі справамі. І давер да апавядання зноў падточваецца.

Па-другое, нам прыходзіцца глядзець не фільм, а на тое, як ён зроблены: яго швы і крафтаваць — відавочныя; недасканаласці сюжэта, нестыкоўкі і нелагічныя сцэны выбіваюць з каліяны; шаблоны, якіх тут выкарыстана багата,

не даюць забыць, што мы глядзім нешта створанае. Да таго ж у сваёй скіраванасці да лёгкага відовішча карціна аказалася надта фармальнай: сюжэт і яго плоская структура дамінуюць над пачуццямі, працэс расказу гісторыі дамінуе над яе сэнсам, эмоцыі называюцца, але для іх рэальнай прысутнасці не ствараецца ўмоў. Акцёры праходзяць перад камерай, дэманструюць перажыванні, агучваюць рэплікі, а персанажы пры ўсім гэтым застаюцца толькі функцыямі. Ненатуральныя рэакцыі, спешнасць у абыграванні некаторых сцэн, начытванне дыялогаў — эмоцый у гэтым, на жаль, не застаецца.

Таму фільм, зроблены ў цісках шаблонаў, рызыкуе пакінуць глядача не тое каб абыякавым, але халодным: добра, што паглядзелі, але можна было і не глядзець. У той час як карціна відавочна кіруецца інтарэсам гледача, сам ён бачыць недасканаласці, якія няма дзеля чаго — выдатнай ідэі ці асаблівай прыгажосці — прабачаць. Ідэя тут адна — драма, перыпетыі, хэпі-энд, а візуальна «Тум-пабі-дум» зняты даволі проста, хіба што фільм разбавілі шматлікімі планами Мінска з птушынага палёту, і гэта цудоўна.

Трэба сказаць, што якая ёсць карціна трымаецца на галоўным персанажы, сапраўды неардынарным героі, за рухамі якога цікава сачыць. З дарослымі, дзякуючы сваім розуму, знаходлівасці і кемлівасці, ён аказваецца на роўных і, канешне, мяняе іх жыццё. Глядзець «Тум-пабі-дум» прыйдзецца без асаблівай узрушанасці, але з-за непрадказальнасці Сан Саньча ўсё ж з цікавасцю.

Узнікае пытанне, чаму кінастудыі, улічваючы, што яна ўзялася за ў цэлым непапрабаваны жанр драмы з элементамі камедыі, маючы рэжысёра-майстра і бюджэтныя сродкі, зноў не ўдалося прадставіць якасны прадукт нават для той нішы, якую абрала на гэты раз. Недаравальныя ляпы, патуранне ў бок акцёрскай ігры і размыты — зноў з вялікімі дапушчэннямі — фінал прымушаюць думаць, што кінастудыя замест фільмаў пастаўляе на вялікі экран справаздачы аб зробленай рабоце.

На гэтую ж думку падштурхоўвае тое, што «Беларусьфільм» ігнаруе неабходнасць прасоўвання свайго кіно: «Тум-пабі-дум» выйшаў у пракат, а на яго рэкламу, напэўна, не хапіла часу і грошай, таму нават глядацкі прадукт шмат у чым праходзіць міма касы. Яго плакат, дарэчы, апроч таго, што падтрымлівае «традыцыю» самой карціны — ненатуральнасці і найгранасці, яшчэ і безгустоўны, а такія рэчы прывабіць даўно страчанага кінастудыяй глядача не здольныя.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ

■ Выстаўка

ЗГУРТАВАНЫЯ ПОЛЫМЕМ

У Мінску адкрылася першая экспазіцыя Гільдыі керамістаў

Старажытнае мастацтва керамікі на працягу тысячагоддзяў ішло з чалавецтвам плячо ў плячо. У адрозненне ад іншых відаў творчасці яно не забывалася на практычнасць дзеля знешняй эфектнасці, а ў сваім развіцці арганічна спалучала дэкаратыўны і ўтылітарны пачаткі. Пачэснае месца кераміка займае і ў беларускай культуры, як традыцыйнай, так і сучаснай. Менавіта таму ўтварэнне грамадскага аб'яднання «Беларуская гільдыя керамістаў» у канцы лістапада стала значнай падзеяй у нашай культурнай прасторы. Новая суполка амаль адразу зладзіла першую выстаўку, і цяпер з творчасцю беларускіх керамістаў можна пазнаёміцца на адмысловай экспазіцыі «Між рукамі і полымем» у мастацкай галерэі «Універсітэт культуры».

Старшыня Беларускай гільдыі керамістаў Святлана Цап расказала, што ідэя стварыць саюз з'явілася яшчэ ў 2014 годзе падчас фестывалю «Кераміка Крэва». Наступным штуршком для ўз'яднання стаў удзел у праграме Еўрасаюза «Мост», якая дапамагла знайсці блізкіх па духу людзей у розных кутках Еўропы. Вызначальным аказалася падарожжа групы майстроў у Італію: пасля яго тэма ўтварэння гільдыі была ўзнятая ізноў, давалася прааналізаваць свае рэсурсы і магчымасці. Керамісты імкнуліся да юрыдычнай абароненасці, мелі патрэбу ў грантах і прэміях, якія цяжка атрымаць самастойна: творцам патрэбны вольны час на ўдасканалванне свайго майстэрства. «Быў момант, калі мы ледзь не аб'ядналіся з Беларускай гільдыяй майстроў і рамеснікаў, але адчулі, што здолеем арганізаваць асобны саюз», — падзялілася Святлана Цап.

Таццяна Уруціна.
«Камунікацыі».

У першую чаргу аб'яднанне з'явілася дзеля таго, каб дапамагчы беларускаму керамічнаму мастацтву і керамістам у пошуках далейшых шляхоў развіцця. Адсюль вынікаюць розныя напрамкі дзейнасці: гэта і стварэнне новых навучальных устаноў для падрыхтоўкі керамістаў, і арганізацыя спецыялізаваных выставак і фестывалюў, і ўсялякая падтрымка сяброў саюза. Сярод мэт гільдыі асобным пунктам пазначана стварэнне беларускага «Музея керамікі», якога ў Мінску дагэтуль няма.

— Ступень успрымання нашага мастацтва залежыць ад таго, наколькі актыўна людзі звяртаюцца да яго ў паўсядзённым жыцці. Трэба падымаць агульны ўзровень спажывання, таму асноўная місія гільдыі — рабіць так, каб людзі ўлюбіліся ў кераміку, выкарыстоўвалі ўтылітарныя прадметы высокай якасці, — сцвярджае Святлана Цап. — Хацелася б зрабіць беларускую кераміку брэндам, які мае павагу і пакупніка за межамі краіны.

Пасля першай сумеснай выстаўкі можна сказаць, што творчае аб'яднанне спраўдзілася. Экспазіцыя «Між рукамі і полымем» прадэманстравала гледачам набыткі беларускіх керамістаў, разнастайнасць і шматграннасць іх мастацтва. Арганізацыя вельмі дэмакратычная: у сценах галерэі «Універсітэт культуры» знайшлося месца як для работ прызнаных майстроў, выкладчыкаў, членаў Беларускага саюза мастакоў і Беларускага саюза майстроў народнай творчасці, так і для арт-аб'ектаў, створаных рукамі таленавітых маладых аўтараў.

Члены Гільдыі керамістаў пастараліся зацікавіць наведвальнікаў экспазіцыі, зрабіць сваё мастацтва зразумелым для спажываўца, таму ў межах выстаўкі ладзяцца творчыя сустрэчы і майстар-класы па ганчарстве, лепцы з гліны, роспісе керамічных вырабаў.

Убачыць дасягненні айчынай керамікі на ўласныя вочы можна да 8 лютага.

Дар'я ЧАРНЯЎСКАЯ.
Фота Вікторыі АСКЕРА

«Геаметрыя формы. Бычок»
Сяржэя Моўчана.